

บทที่ 6

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อสรุปผลจากการศึกษาวิจัย

การสรุปผลของการวิจัย เป็นการสรุปผลการศึกษาตามลำดับวัตถุประสงค์โดยแบ่งการสรุปผลเป็น 4 ข้อ ดังนี้

1. สรุปศักยภาพ ด้านความเข้มแข็ง ความน่าอยู่ และการท่องเที่ยว ของชุมชน
2. สรุปปัญหาในการพัฒนาองค์ประกอบทางกายภาพ ตามแผนงานโครงการจัดตั้งหมู่บ้านโอท็อป ต้นแบบ ชุมชนด่านเกวียน
3. สรุปข้อค้นพบ ด้านประโยชน์พื้นที่ใช้สอยและกิจกรรมในชุมชน
4. สรุปข้อค้นพบ ด้านการเชื่อมโยงกิจกรรมและทรัพยากรในชุมชน
5. สรุปข้อค้นพบ ด้านเอกลักษณ์ของชุมชน

6.1.1 สรุปศักยภาพ ด้านความเข้มแข็ง ความน่าอยู่ และการท่องเที่ยวของชุมชน

การพิจารณาศักยภาพของหมู่บ้านโอท็อป ต้นแบบ ชุมชนด่านเกวียน พบข้อสรุปที่เป็นปัจจัยเชิงบวกและปัจจัยเชิงลบในการพัฒนาความเข้มแข็ง ความน่าอยู่ และการท่องเที่ยวโดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ปัจจัยเชิงบวก สรุปได้ว่า ชุมชนด่านเกวียนมีความโดดเด่นด้านภูมิปัญญาการทำผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่หลากหลายเป็นที่ต้องการของตลาด มีการคมนาคมและสิ่งอำนวยความสะดวกพร้อม ประชาชนให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อม สังคมมีความปลอดภัยและเกื้อกูล มีทรัพยากรหลากหลายที่สามารถพัฒนาเพื่อเป็นแหล่งดึงดูดการท่องเที่ยวได้ มีหน่วยงานทั้งในและนอกชุมชนที่ช่วยเหลือสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการท่องเที่ยว
2. ปัจจัยเชิงลบ สรุปได้ว่า ประชาชนขาดความเข้าใจความสำคัญในการรวมกลุ่มการผลิตให้เข้มแข็ง การพัฒนาตัวผลิตภัณฑ์มุ่งเน้นช่องทางการตลาดและรายได้มากกว่าการพัฒนาคุณภาพสินค้าและกระบวนการผลิต และขาดการจัดการเชื่อมโยงทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชน เพื่อส่งเสริมการดำรงชีวิตและการท่องเที่ยวให้เป็นระบบ

6.1.2 สรุปผลการศึกษาปัญหาในการพัฒนาองค์ประกอบทางกายภาพ ตามแผนงานโครงการ จัดตั้งหมู่บ้านโอท็อป ต้นแบบ ชุมชนด้านเกวียน

สรุปปัญหาในการพัฒนาองค์ประกอบเชิงกายภาพในโครงการหมู่บ้านโอท็อป ต้นแบบ สรุปได้ว่า การพัฒนาสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มีลักษณะชั่วคราวไม่ยั่งยืน ไม่สามารถจัดประโยชน์พื้นที่ให้สอยให้มีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง ขาดการเชื่อมโยงกิจกรรมและทรัพยากรต่าง ๆ ของชุมชนเข้าด้วยกัน โดยลักษณะของปัญหาเหล่านี้เกิดจากชุมชนมีงบประมาณไม่เพียงพอ ติดขัดในด้านการประสานงานร่วมมือกับองค์กรและภาคเอกชน ไม่สามารถจัดหาสถานที่ที่เหมาะสม ขาดผู้มีหน้าที่หลักที่บริหารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ ทำให้แผนงานบางอย่างมีความล่าช้า และไม่สามารถดำเนินการตามระยะเวลา และรูปแบบที่กำหนดไว้ในตอนแรกได้

6.1.3 สรุปข้อค้นพบ ด้านประโยชน์พื้นที่ให้สอยและกิจกรรมในชุมชน

1. ประโยชน์ของศูนย์การเรียนรู้และลานกิจกรรม สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนและนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ยังไม่เคยใช้สถานที่หรือทำกิจกรรมบริเวณดังกล่าว โดยผู้อยู่อาศัยในชุมชนคิดเห็นว่า ศูนย์การเรียนรู้ควรเป็นสถานที่พัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาและหาความรู้ในชุมชน

2. กิจกรรมการรักษาภูมิปัญญาในการผลิตเครื่องปั้นดินเผา สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนส่วนใหญ่คิดว่า ควรให้มีการอบรมสืบสานภูมิปัญญาการผลิตเครื่องปั้นดินเผาให้กับคนรุ่นใหม่ ที่สนใจ

3. กิจกรรมและพื้นที่ประกอบกิจกรรมของคนในชุมชน สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนชอบทำกิจกรรมยามว่างภายในบ้านตนเอง หากทำกิจกรรมยามว่างนอกบ้าน ส่วนใหญ่นิยมทำกิจกรรมในบริเวณถนน ขอย ที่อยู่หน้าบ้านตนเอง โดยลักษณะของกิจกรรมดังกล่าว คือ การพบปะพูดคุยกับเพื่อน ๆ ในชุมชน

4. กิจกรรมการท่องเที่ยว กิจกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งใจมาซื้อผลิตภัณฑ์ของชุมชนมากกว่าการท่องเที่ยวแบบพักผ่อนหย่อนใจ หรือมาเรียนรู้ดูงานในพื้นที่ โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่เคยเยี่ยมชมวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผา แต่มีนักท่องเที่ยวประมาณครึ่งหนึ่งมีความสนใจ หากมีการจัดกิจกรรมให้ทดลองทำเครื่องปั้นดินเผาด้วยตนเอง พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มุ่งหวังเพียงการได้เลือกหาผลิตภัณฑ์ที่ต้องการมากกว่าการได้ชมวิธีการผลิตหรือการสัมผัสบรรยากาศที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชน หรือการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับคนในท้องถิ่น

5. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการท่องเที่ยว สรุปได้ว่าห้องน้ำสาธารณะในชุมชนยังไม่พร้อมควรปรับปรุงมากที่สุด รองลงมา คือ เรื่องที่จอดรถและที่พักริมทาง ตามลำดับ

6.1.4 สรุปข้อค้นพบ ด้านการเชื่อมโยงกิจกรรมและทรัพยากรในชุมชน

1. การเดินทางสัญจรภายในชุมชน สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนนิยมใช้รถจักรยานเป็นพาหนะหลักในการเดินทาง หากเป็นการเดินเท้าจะมีพฤติกรรมในการเดินเท้าในระยะทางประมาณ 0.6 -1.3 กิโลเมตร
2. การจัดรถสาธารณะสำหรับการบริการในชุมชน สรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนคิดว่ารูปแบบจักรยานให้เช่า เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยว แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าไม่จำเป็นต้องจัดบริการ เพราะพฤติกรรมนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มียานพาหนะส่วนตัวเดินทางมาชุมชน และมาเป็นกลุ่มมากกว่ามาเพียงลำพัง
3. ย่านกิจกรรม สรุปได้ว่าชุมชนไม่มีบริเวณใดที่มีการประกอบกิจกรรมหนาแน่นชัดเจนแตกต่างจากบริเวณอื่น ๆ โดยผู้อยู่อาศัยมีการกระจายตัวในการเดินทางประกอบธุระในชุมชน เนื่องจากพื้นที่แต่ละแห่งต่างก็มีความสำคัญตามประเภทของกิจกรรม แต่ที่มีการเดินทางไปประกอบธุระมากกว่าย่านอื่น เล็กน้อย คือ พื้นที่หมู่ 7
4. ทรัพยากรการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวในชุมชนที่นักท่องเที่ยวรู้จักมากที่สุด คือ ร้านค้าจำหน่ายเครื่องปั้นดินเผา ส่วนแหล่งท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่เหลือ ได้แก่ สวนมะนาว ครัวเรือนสาธิต ศูนย์การเรียนรู้ และพิพิธภัณฑ์เวียน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวรู้จักน้อยกว่าอย่างชัดเจน ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญที่สุดของชุมชน คือ แหล่งจำหน่ายผลิตภัณฑ์ โดยพื้นที่แหล่งเยี่ยมชมผลิตภัณฑ์ที่นักท่องเที่ยวนิยม คือ บริเวณริมทางหลวงมากกว่าบริเวณในพื้นที่ในย่านชุมชน สำหรับพฤติกรรมการสำรวจสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวยังไม่คุ้นเคยพบว่า ส่วนใหญ่พยายามสำรวจค้นหาสถานที่ท่องเที่ยว และกิจกรรมที่น่าสนใจด้วยตนเอง แต่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาขาดการรับรู้เส้นทาง และสถานที่ต่าง ๆ ภายในชุมชน

6.1.5 สรุปข้อค้นพบด้านเอกลักษณ์ของชุมชน

1. เอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมประเพณี และวิถีชีวิต สรุปได้ว่า ชุมชนมีวัฒนธรรมและประเพณีไม่แตกต่างจากวัฒนธรรมประเพณีทั่วไป แต่มีความแตกต่างทางด้านวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ วิถีชีวิตการทำเครื่องปั้นดินเผา และวิถีชีวิตการทำอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งล้วนมีภูมิปัญญาของชุมชนแฝงอยู่ สำหรับวิถีชีวิตในการทำเครื่องปั้นดินเผามีความโดดเด่น เนื่องจากเป็นวิถีชีวิตส่วนใหญ่ของคนในชุมชนที่พบเห็นได้ทั่วไป จึงเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากชุมชนอื่น ส่วนวิถีชีวิตของเกษตรกรในชุมชนมีความโดดเด่นด้านภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่น เช่น ะหัดผ่นน้ำ

และการพัฒนาสายพันธุ์พืชจนเป็นเอกลักษณ์ของชุมชน เช่น มะนาวพันธุ์ด้านเกวียน เป็นต้น โดยมีข้อค้นพบว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนเห็นด้วยอย่างยิ่งในการรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีชีวิตท้องถิ่นของตนเอง

2. เกล็ดขนทางด้านสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ ด้านเอกลักษณ์ของสิ่งปลูกสร้างสรุปได้ว่า ผู้อยู่อาศัยในชุมชนมีความพึงพอใจสิ่งปลูกสร้างในชุมชนที่มีการตกแต่งด้วยวัสดุที่มีในท้องถิ่น และรู้สึกเกิดความภาคภูมิใจ จรรโลงใจ เมื่อชุมชนของตนเองสามารถพบเห็นงานศิลปะได้ทั่วไป พบว่าชุมชนมีบรรยากาศบริเวณบ้านเรือนสิ่งปลูกสร้าง และท้องถิ่นที่มีลักษณะเปิดโล่งเป็นลานต่อเนื่องกัน โดยพื้นที่ระหว่างครัวเรือน และถนนไม่นิยมมีรั้วบ้าน สำหรับลักษณะของทัศนภาพที่น่าประทับใจค้นพบว่า คนในชุมชนรู้สึกว่าคุณภาพชุมชนตนเองมีบรรยากาศความสะอาด มีการดูแลรักษาดีกว่าบรรยากาศด้านอื่น ๆ ขณะที่นักท่องเที่ยวกลับรู้สึกประทับใจลักษณะบรรยากาศความเป็นธรรมชาติ ร่มรื่นในชุมชนมากกว่า และนักท่องเที่ยวเห็นด้วยว่าชุมชนด้านเกวียนนำศึกษาเรียนรู้และท่องเที่ยว

6.2 แนวทางในการออกแบบและจัดการเพื่อปรับปรุงฟื้นฟู

หมู่บ้านโอท็อปต้นแบบชุมชนด้านเกวียน

จากการศึกษา และข้อค้นพบในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยได้นำผลข้อมูลดังกล่าว มาจัดทำแนวทางในการออกแบบและจัดการเพื่อปรับปรุงฟื้นฟูหมู่บ้านโอท็อป ต้นแบบ ชุมชนด้านเกวียน เพื่อเสนอต่อชุมชน โดยใช้วิธีการจัดสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ให้ผู้ที่เป็นตัวแทนในชุมชนมีส่วนร่วมรับฟัง และเสนอแนะข้อคิดเห็น โดยแบ่งประเด็นการอภิปรายสนทนาเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการจัดประโยชน์พื้นที่ใช้สอยและกิจกรรมในชุมชน ด้านการเชื่อมโยงกิจกรรมและทรัพยากรในชุมชน และด้านการส่งเสริมเอกลักษณ์ของชุมชน จากนั้นจึงนำข้อคิดเห็น และเสนอแนะมาปรับปรุง และสรุปเป็นแนวทางในการออกแบบ และจัดการเพื่อปรับปรุงฟื้นฟู หมู่บ้านโอท็อป ต้นแบบ ชุมชนด้านเกวียน

6.2.1 แนวทางด้านการจัดประโยชน์พื้นที่ใช้สอยและกิจกรรมในชุมชน

1. กิจกรรมการท่องเที่ยวชมกระบวนการผลิต ควรมีกิจกรรม หรือหลักสูตรให้นักท่องเที่ยวสัมผัสเรียนรู้กระบวนการผลิตอย่างเป็นรูปแบบที่ชัดเจน ในหลาย ๆ รูปแบบให้นักท่องเที่ยวที่สนใจ และมีเวลามากน้อยต่างกันได้มีประสบการณ์ลงมือทำเครื่องปั้นดินเผาภาชนะรูปทรงง่าย ๆ หรือการลงสี เพื่อให้เกิดกิจกรรมที่น่าดึงดูด และช่วยให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่าง

นักท่องเที่ยวกับผู้อยู่อาศัยในชุมชน โดยกิจกรรมดังกล่าวอาจจัดขึ้นในครัวเรือนสาธิต หรือโรงงานของผู้ประกอบการที่ต้องการต้อนรับนักท่องเที่ยว โดยมีการจัดการอบรมด้านการต้อนรับนักท่องเที่ยว แล้วมีการขึ้นทะเบียนแหล่งกิจกรรม และเชื่อมโยงกับบ้านพักค้างแรมโฮมสเตย์ เป็นต้น

2. ควรพัฒนาพื้นที่ในย่านพักอาศัยให้มีสภาพที่สะอาดร่มรื่น ส่งเสริมลักษณะพื้นที่ลานบ้านกับพื้นที่ริมถนนที่โปร่งโล่งต่อเนื่องกัน โดยสนับสนุนให้ประชาชนทำรั้วเป็นแนวต้นไม้ หรือวัสดุที่โปร่ง มีที่นั่งพักริมทางเดิน มีประติมากรรมที่ทำจากผลิตภัณฑ์ดินเผารูปทรงแปลก ๆ ติดตั้งริมทางตามจุดต่างริมพื้นที่ที่สาธารณะเป็นระยะ เพื่อสร้างความเพลิดเพลิน และจรรโลงใจแก่คนในชุมชน และนักท่องเที่ยว อีกทั้งยังสามารถใช้พื้นที่ริมถนนทำกิจกรรมพบปะสังสรรค์กัน เพื่อส่งเสริมให้ผู้อยู่อาศัยในชุมชนได้ใกล้ชิดกัน (ดังภาพที่ 6.1 และ 6.2)

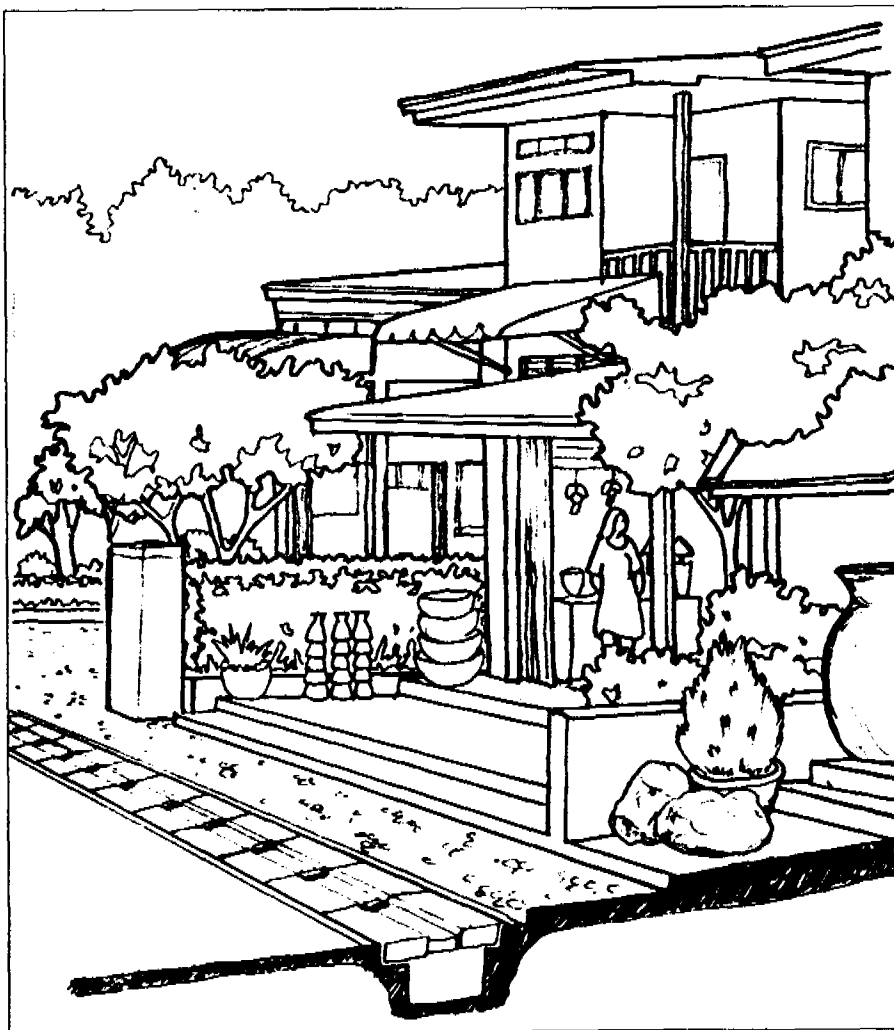
3. ควรวางแผนควบคุมพื้นที่พาณิชยกรรมของชุมชนโดยส่งเสริมให้อาคารพาณิชย์มีระยะถอยร่นทางเท้ามากขึ้น สำหรับแสดงผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยอาจจัดเป็นลักษณะเรือนแถวมีได้ถูด้านหน้าต่อเนื่องเป็นทางเดินในร่ม (ดังภาพที่ 6.3)

4. ปรับปรุงลานกิจกรรม พื้นที่บริเวณลานกิจกรรม ควรสร้างสถานที่ให้เป็นสาธารณะสำหรับชุมชนได้ใช้ประโยชน์ โดยมีอาคารศาลาอเนกประสงค์ ลานคอนกรีต เวทีกลางแจ้งขนาดเล็ก เพื่อใช้จัดวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน (ดังภาพที่ 6.4 - 6.6)

5. ศูนย์การเรียนรู้ ลักษณะแนวทางการปรับปรุงฟื้นฟู ควรเปลี่ยนให้ศูนย์การเรียนรู้เป็นแหล่งค้นคว้าเรียนรู้ต่อยอดของคนในชุมชน มีห้องสมุด อินเทอร์เน็ต ส่วนจัดแสดงนิทรรศการหมุนเวียน ห้องประชุม หรือจัดแสดงวีดิทัศน์ และจัดหาหน่วยงานที่สามารถนำพื้นที่ไปบริหาร เช่น ใช้เป็นที่ทำการขนาดเล็กสำหรับสมาชิกกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาผ่านเกวียน เป็นต้น (ดังภาพที่ 6.7 - 6.8)

ภาพที่ 6.1

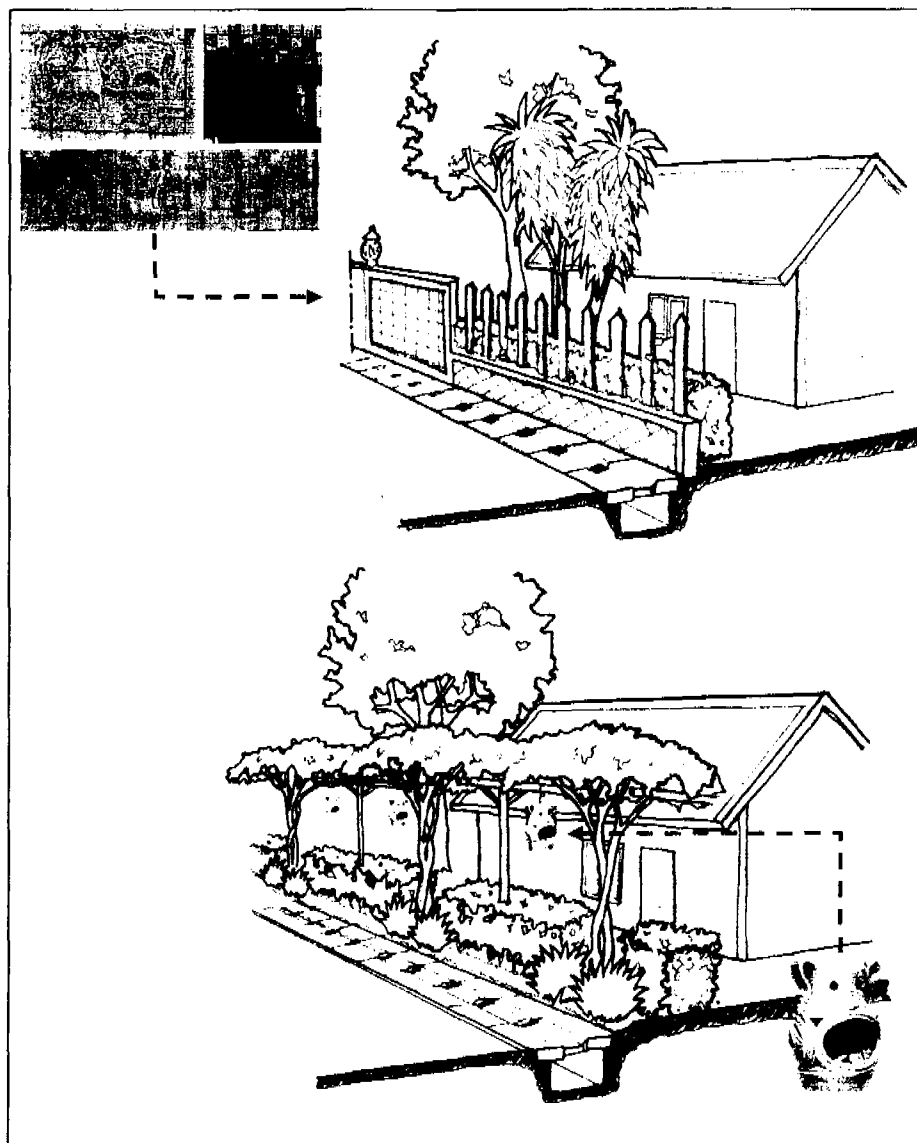
เรือนร้านค้าที่ส่งเสริมวิถีชีวิตในชุมชนให้ใกล้ชิดกัน

จากภาพภาพที่ 6.1 แสดงแนวทางการจัดภูมิทัศน์ของชุมชนโดยส่งเสริมสภาพของ “เรือนร้านค้า” ในชุมชนที่ด้านหน้าของสิ่งปลูกสร้างมีความต่อเนื่องกับทางสาธารณะเพื่อประโยชน์พื้นที่ใช้สอยที่ต่อเนื่อง

ภาพที่ 6.2

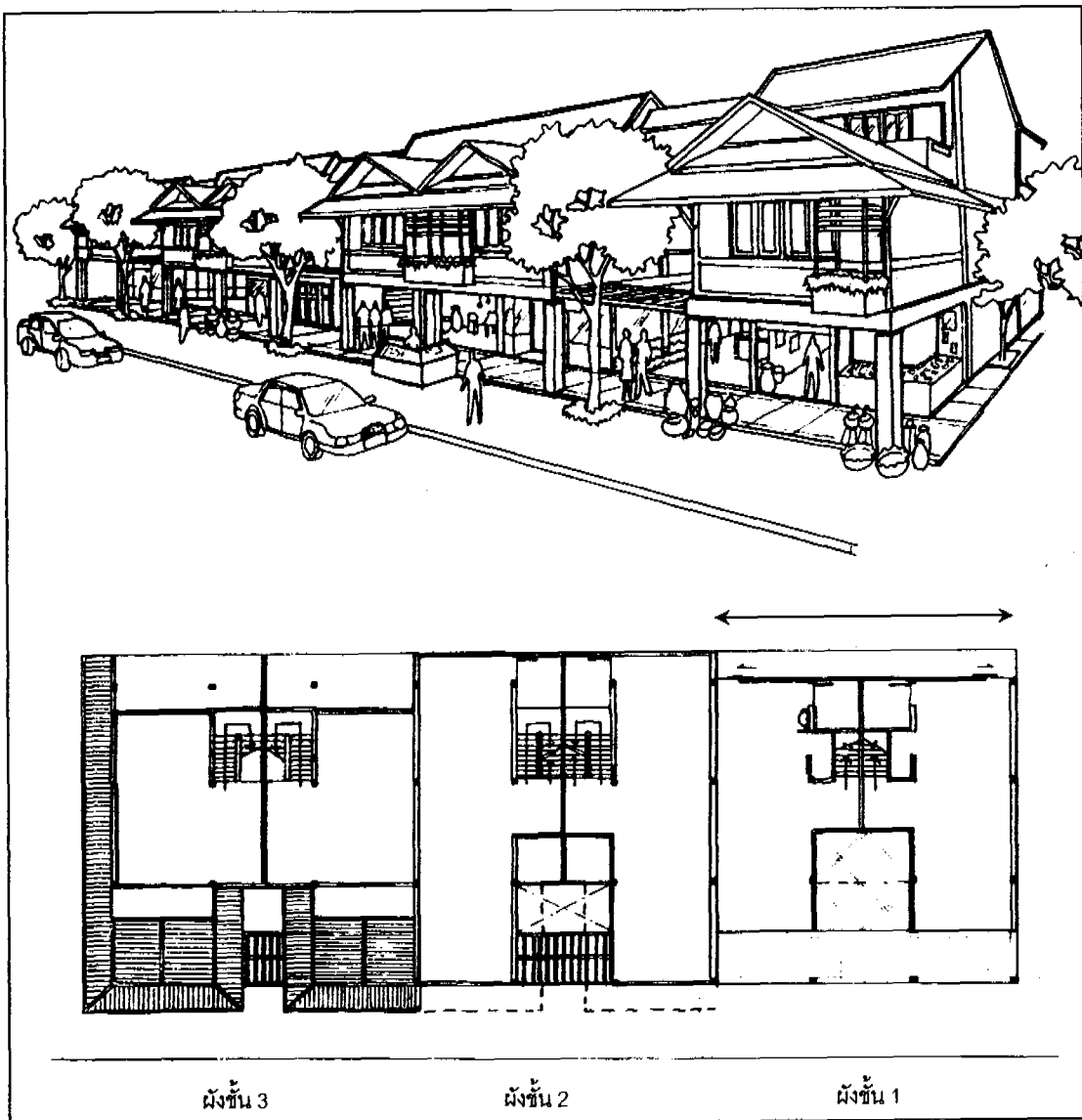
การจัดบรรยากาศย่านพักอาศัยที่ส่งเสริมวิถีชีวิตในชุมชนให้ใกล้ชิดกัน

จากภาพภาพที่ 6.2 แสดงแนวทางการจัดบรรยากาศภูมิทัศน์ของชุมชนโดยส่งเสริมสภาพของย่านพักอาศัยให้มีสภาพที่สะอาดร่มรื่น ส่งเสริมลักษณะพื้นที่ลานบ้านกับพื้นที่ริมถนนที่โปร่งโล่งต่อเนื่องกันแต่มีความเป็นพื้นที่ส่วนตัว และส่งเสริมการใช้วัสดุที่มีเอกลักษณ์ผลิตภัณฑ์จากชุมชนเช่นกระเบื้องดินเผา กระเช้าแขวนต้นไม้ เป็นต้น

ภาพที่ 6.3

ลักษณะอาคารพาณิชย์กรรมที่สอดคล้องกับกิจกรรมจำหน่ายหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา

จากภาพภาพที่ 6.3 ลักษณะเรือนแถวที่มีได้ทุนด้านหน้าต่อเนื่องเป็นทางเดินในร่ม
สร้างบรรยากาศการค้าขายที่ผ่อนคลายน่าเดินชมผลิตภัณฑ์ และมีลักษณะทางเท้าที่เป็นระเบียบ

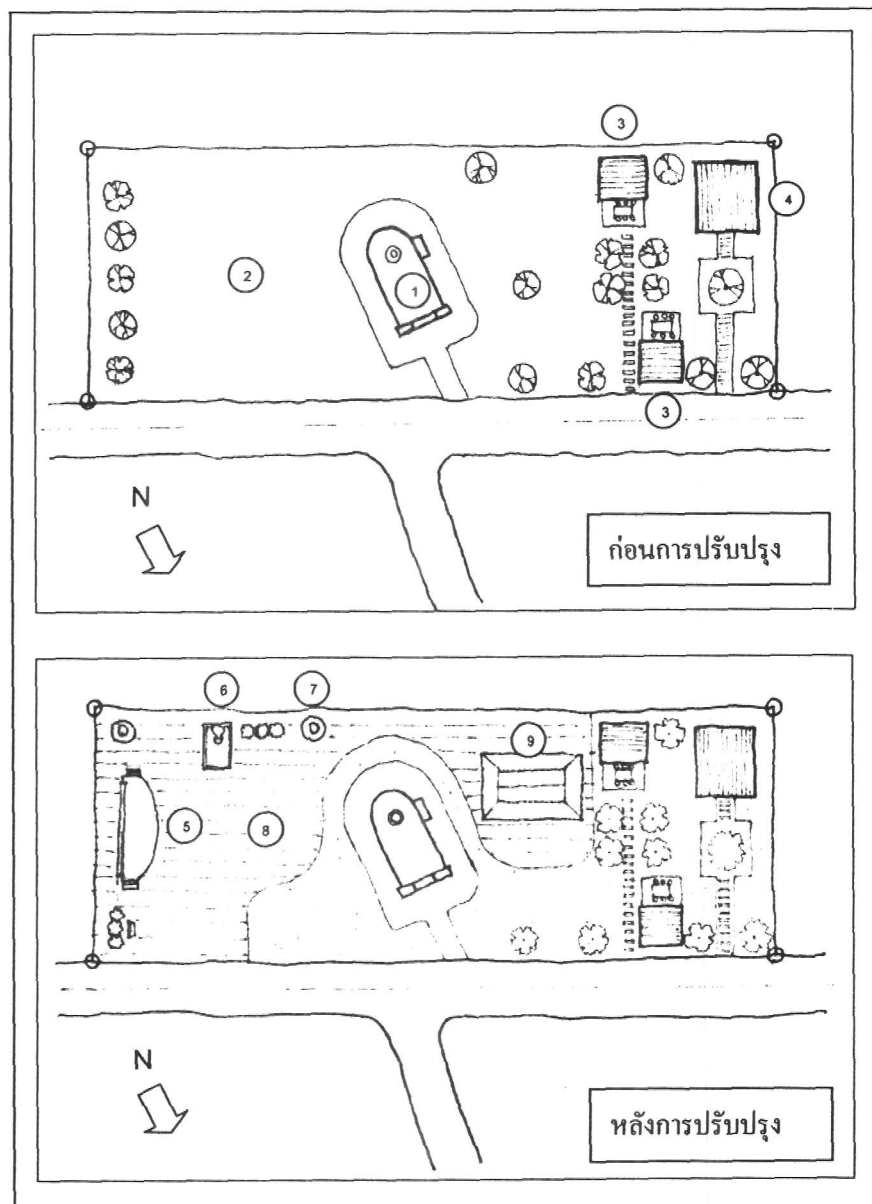
ภาพที่ 6.4

พื้นที่ลานกิจกรรมที่เสนอปรับปรุงฟื้นฟู

จากภาพที่ 6.4 แสดงพื้นที่ลานกิจกรรมที่ปัจจุบันยังโล่งขาดชีวิตชีวาและไม่มีการจัดพื้นที่ใช้สอยให้ส่งเสริมกิจกรรมของนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน

ภาพที่ 6.5
ผังลานกิจกรรมที่เสนอปรับปรุงฟื้นฟู

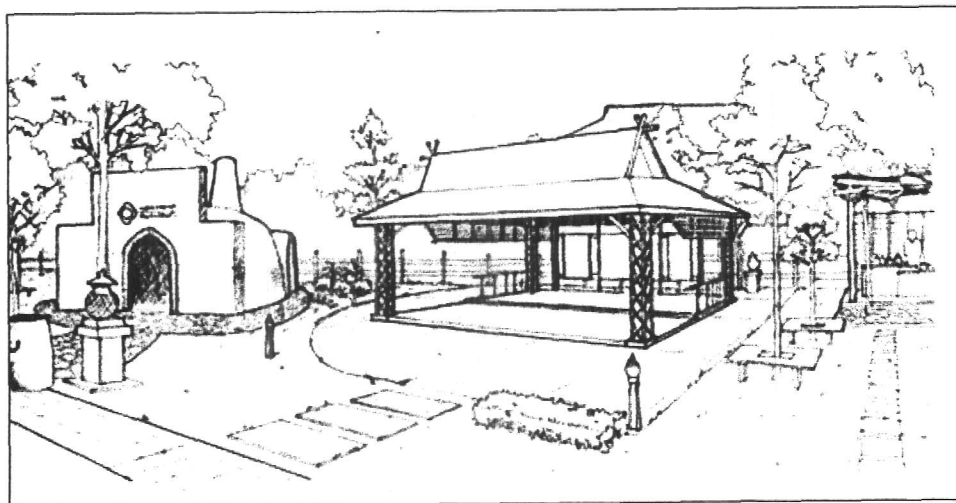
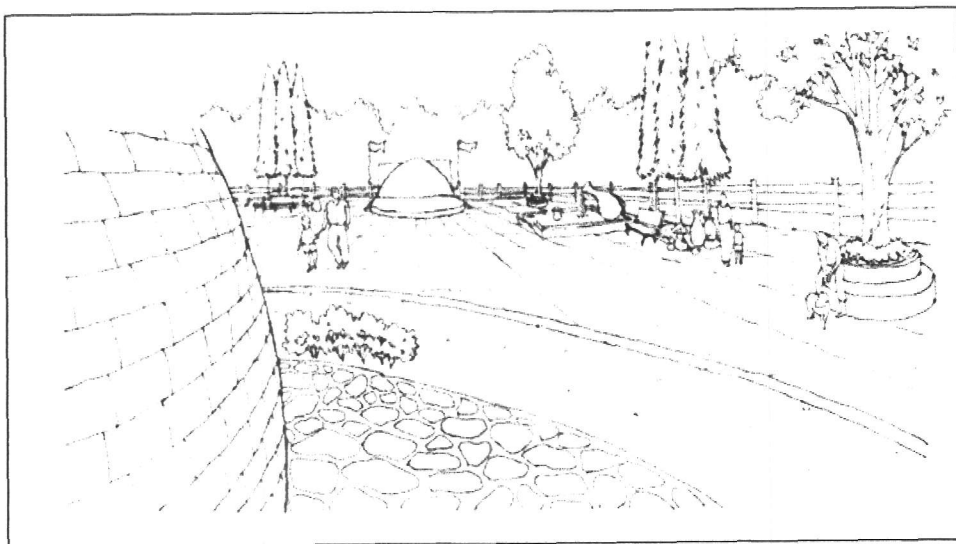

จากภาพที่ 6.5 ควรสร้างสถานที่ให้เป็นทีสาธารณะสำหรับชุมชนได้ใช้ประโยชน์ โดยมีอาคารศาลาอเนกประสงค์ ลานคอนกรีต เวทีกลางแจ้งขนาดเล็ก เพื่อใช้จัดวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ของชุมชน โดยองค์ประกอบเดิมประกอบด้วย 1) ภูมิสัญลักษณ์รูปทรงเตาเผาซึ่งเป็นอาคารที่มีอยู่เดิม 2) ลานสนามหญ้า 3) ชุมขายสินค้า 4) ห้องน้ำสาธารณะ องค์ประกอบที่ปรับปรุงเพิ่มเติม

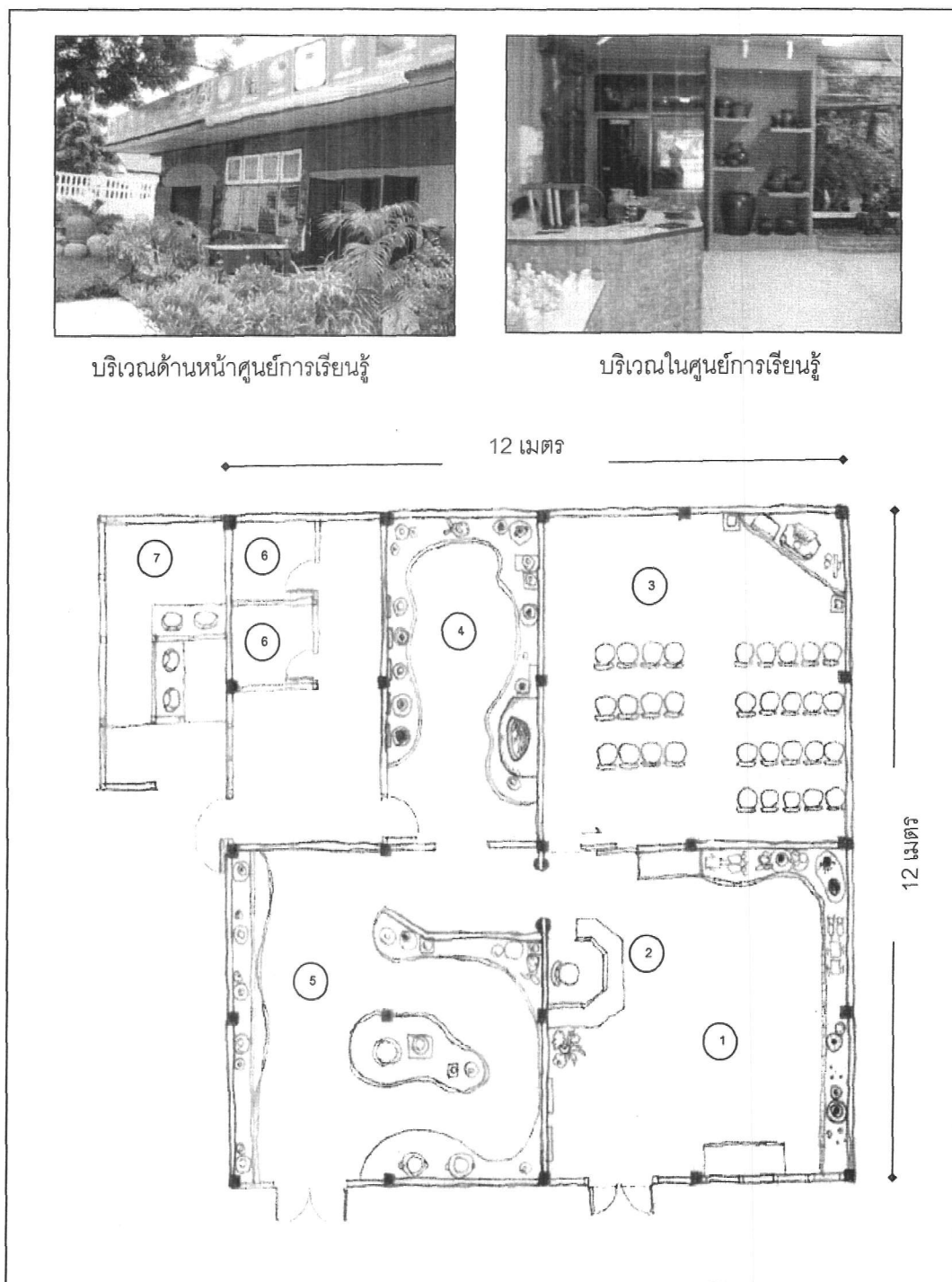
ประกอบด้วย 5) เวทีกลางแจ้งขนาดเล็ก 6) บ่อน้ำพุ 7) ม้านั่งรอบโคนต้นไม้ 8) ลานคอนกรีต และ 9) ศาลาอเนกประสงค์สำหรับแสดงวัฒนธรรมและการสาธิตภูมิปัญญาการผลิตเครื่องปั้นดินเผา

ภาพที่ 6.6

บรรยากาศกิจกรรมในลานกิจกรรมที่เสนอปรับปรุงฟื้นฟู

ภาพที่ 6.7
ผังศูนย์การเรียนรู้เดิม

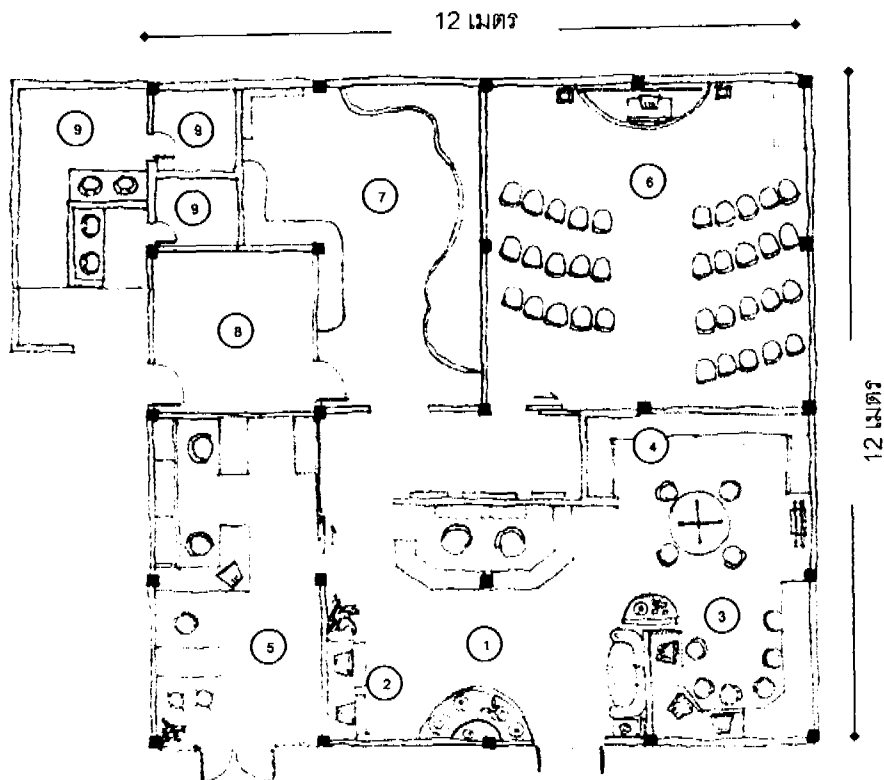

จากภาพที่ 6.2 ผังเดิมของศูนย์การเรียนรู้ประกอบด้วย 1) โถงต้อนรับและห้องนิทรรศการ
ความเป็นมาของภูมิปัญญาชุมชน โอท็อป 2) โต๊ะเจ้าหน้าที่และจุดขายของที่ระลึก 3) ห้องฉายวีดี

ทัศน์ 4) ห้องนิทรรศการผลงานของช่างปั้น 5) ห้องตัวอย่างผลิตภัณฑ์ของชุมชน 6) ห้องสุขา และ 7) อ่างล้างมือและที่ปัสสาวะชาย

ภาพที่ 6.8

ผังศูนย์การเรียนรู้ที่เสนอแนะปรับปรุง

จากภาพที่ 6.5 ผังที่เสนอแนะปรับปรุงประกอบด้วย 1) เพิ่มโถงต้อนรับพร้อมด้วยตู้แสดงตัวอย่างผลิตภัณฑ์ โต๊ะประชาสัมพันธ์ และจุดจำหน่ายของที่ระลึก 2) จัดมุมสารสนเทศ ข้อมูลท่องเที่ยวชุมชน 3) ส่วนค้นคว้าอินเตอร์เน็ต 4) ชั้นหนังสือเกี่ยวกับเทคโนโลยีการผลิตดินเผา และเซรามิก 5) ที่ทำการสมาชิกกลุ่มเครื่องปั้น 6) ห้องแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงวิถีทัศน์ 7) ห้องจัดนิทรรศการชั่วคราว และ 8) ห้องเก็บของ

6.2.2 แนวทางการเชื่อมโยงกิจกรรมและทรัพยากรในชุมชน

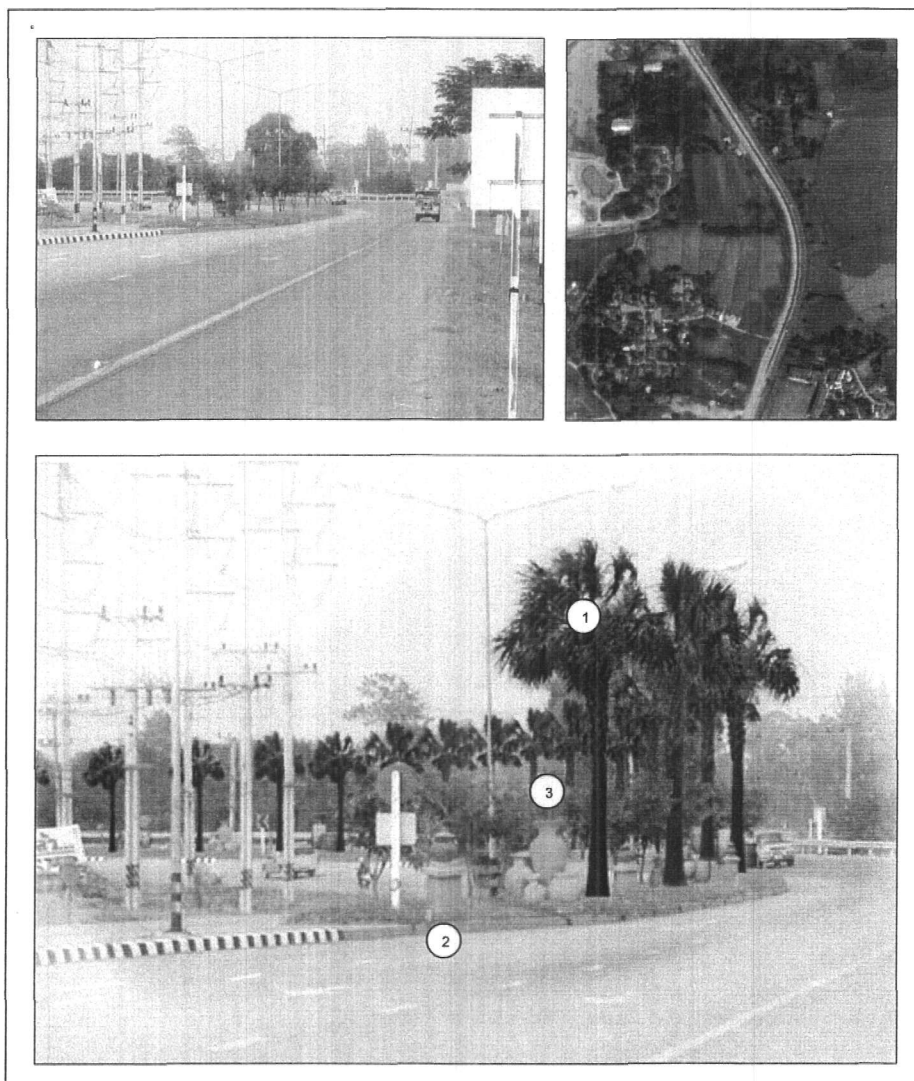
1. สร้างการเชื่อมโยงพื้นที่ย่านของชุมชน เพื่อดึงนักท่องเที่ยวที่แวะบริเวณย่านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ริมทางหลวงให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในพื้นที่ชุมชนมากขึ้น โดยการใช้การจัดภูมิทัศน์บนเกาะกลางถนนด้วยการปลูกพืชพันธุ์ไม้ชนิดเดียวกัน และประดับด้วยการจัดวางภาชนะดินเผาเรียงรายให้โดดเด่น นำสายตาของผู้เดินทางสัญจรให้เกิดการรับรู้พื้นที่ย่านชุมชนส่วนที่อยู่ลงมาทางทิศใต้ (ดังภาพที่ 6.9)

2. จัดทำระบบรถบริการ โดยการจัดทำจุดขึ้นลงรถโดยสารริมทางหลวง พร้อมร้านค้า และศูนย์บริการข้อมูลข่าวสารขนาดเล็ก ภายในประกอบด้วย ชุมร้านค้าขนาดเล็ก ห้องน้ำ ป้ายรถ ลานพักผ่อน และชุมข้อมูลข่าวสารในชุมชน ซึ่งเป็นจุดที่เชื่อมโยงนักท่องเที่ยวด้วยรถบริการนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่ชุมชนที่แบ่งรอบเวลาวิ่งวนรับส่งระหว่างพื้นที่ย่านทั้งสองโดยผ่านจุดสำคัญต่าง ๆ ของชุมชน ให้คนในชุมชน และนักท่องเที่ยวที่มาโดยลำพังโดยไม่มีพาหนะส่วนตัวได้มีโอกาสใช้ร่วมกับคนในชุมชน นอกจากนี้ควรให้มีระบบบริการจักรยานเช่าซึ่งมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับระบบการจัดรถสาธารณะ การเลือกเส้นทาง และการจัดเส้นทางควรจัดเฉพาะภายในย่านชุมชนที่มีจุดน่าสนใจอยู่หลาย ๆ แห่งระหว่างเส้นทาง แต่ต้องไม่ใช่เส้นทางที่คนاجرบนทางหลวง เพราะถนนดังกล่าวมีอันตรายจากยานพาหนะใหญ่ที่วิ่งด้วยความเร็ว ไม่เหมาะกับการขับขี่รถจักรยาน โดยจุดให้เช่ารถจักรยานควรตั้งอยู่บริเวณทางเข้าชุมชนบริเวณริมทางหลวง หรือพื้นที่ที่สามารถจอดรถส่วนตัวของนักท่องเที่ยวได้สะดวกและปลอดภัย เช่น ในพื้นที่ของวัดด่านเวียน (ดังภาพที่ 6.10 และ 6.11)

3. สร้างสะพานลอยสำหรับข้ามทางหลวงเพิ่มอีกแห่งบริเวณย่านชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้อยู่อาศัยในชุมชนโดยเฉพาะเด็กนักเรียนที่อยู่ในโรงเรียนทั้งสองแห่ง ที่ต้องข้ามฟากเดินทางไปโรงเรียน ในลักษณะที่ออกแบบให้สามารถใช้พาหนะสองล้อขึ้นสะพานดังกล่าวได้ แต่ทั้งนี้จุดก่อสร้างของสะพานลอยอาจต้องอยู่ไกลจากย่านบ้านเรือนร้านค้าริมทางเพื่อหลีกเลี่ยงการบดบังทัศนียภาพ และจะช่วยให้เส้นทางทัศนอาจรโดยใช้จักรยานเช่า (ดังภาพที่ 6.12)

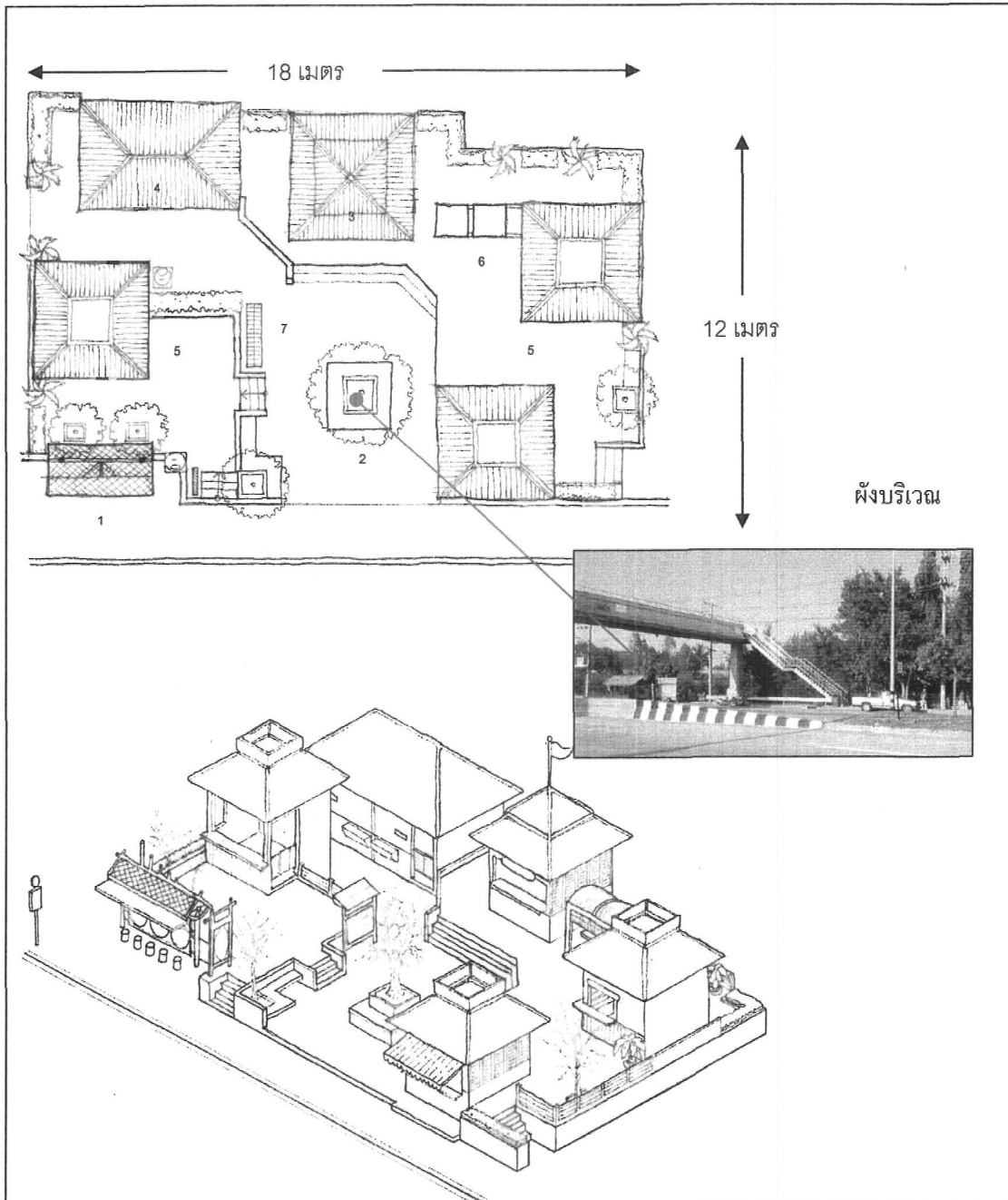
4. ปรับปรุงระบบสื่อความหมายของชุมแผนที่แต่ละจุดในชุมชน ให้ปรากฏภาพความเชื่อมโยงพื้นที่ และแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมดในชุมชน ประกอบกับภาพถ่ายแสดงพื้นที่ในส่วนย่อยของชุมชนที่มีอยู่เดิม

ภาพที่ 6.9
การเชื่อมโยงพื้นที่โดยใช้การจัดภูมิทัศน์

จากภาพที่ 6.9 เดิมภูมิทัศน์ของชุมชนตามแนวทางหลวงมีสภาพการรับรู้ที่ไม่ต่อเนื่องชุมชนทั้งสองย่านตัดขาดจากกัน นักเดินทางสัญจรจึงไม่เดินทางไปท่องเที่ยวในชุมชนแหล่งผลิตที่อยู่ทิศใต้ แนวทางการปรับปรุงเพื่อสร้างการรับรู้ที่ต่อเนื่องประกอบด้วย 1) ปลุกต้นไม้ที่มีรูปทรงเด่นชัดเป็นพืชในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) จัดคอมไฟดินเผาให้แสงสว่าง และ 3) ประดับภูมิทัศน์เกาะกลางถนนด้วยภาชนะรูปทรงต่าง ๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์ และการรับรู้พื้นที่ต่อเนื่อง

ภาพที่ 6.10
การเชื่อมโยงโดยจัดจุดจอดรถโดยสารในชุมชน

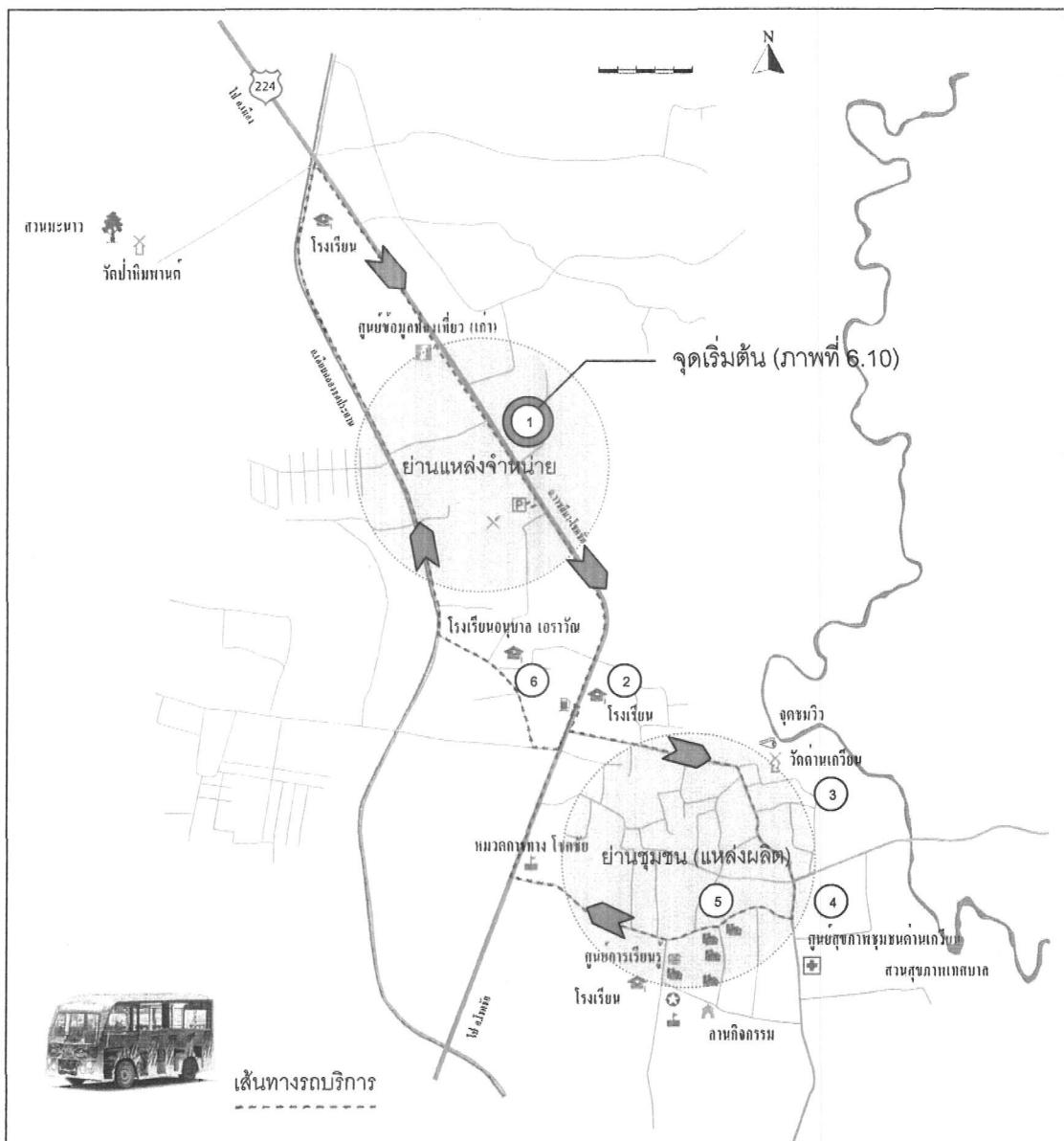

จากภาพที่ 6.10 จุดจอดรถโดยสาร ประกอบด้วย 1) ป้ายรถโดยสาร 2) ลานพักผ่อน
3) ตู้บริการข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว และร้านขายหนังสือ 4) ห้องน้ำสาธารณะ 5) ร้านขาย

เครื่องดื่มและอาหารว่าง 6) ตู้โทรศัพท์สาธารณะและตู้เบิกถอนเงินอัตโนมัติ (ATM) และ 7) ป้ายประกาศประชาสัมพันธ์

ภาพที่ 6.11

เส้นทางเสนอแนะรถบริการเชื่อมโยงระหว่างแหล่งจำหน่ายและแหล่งผลิต(ย่านชุมชน)

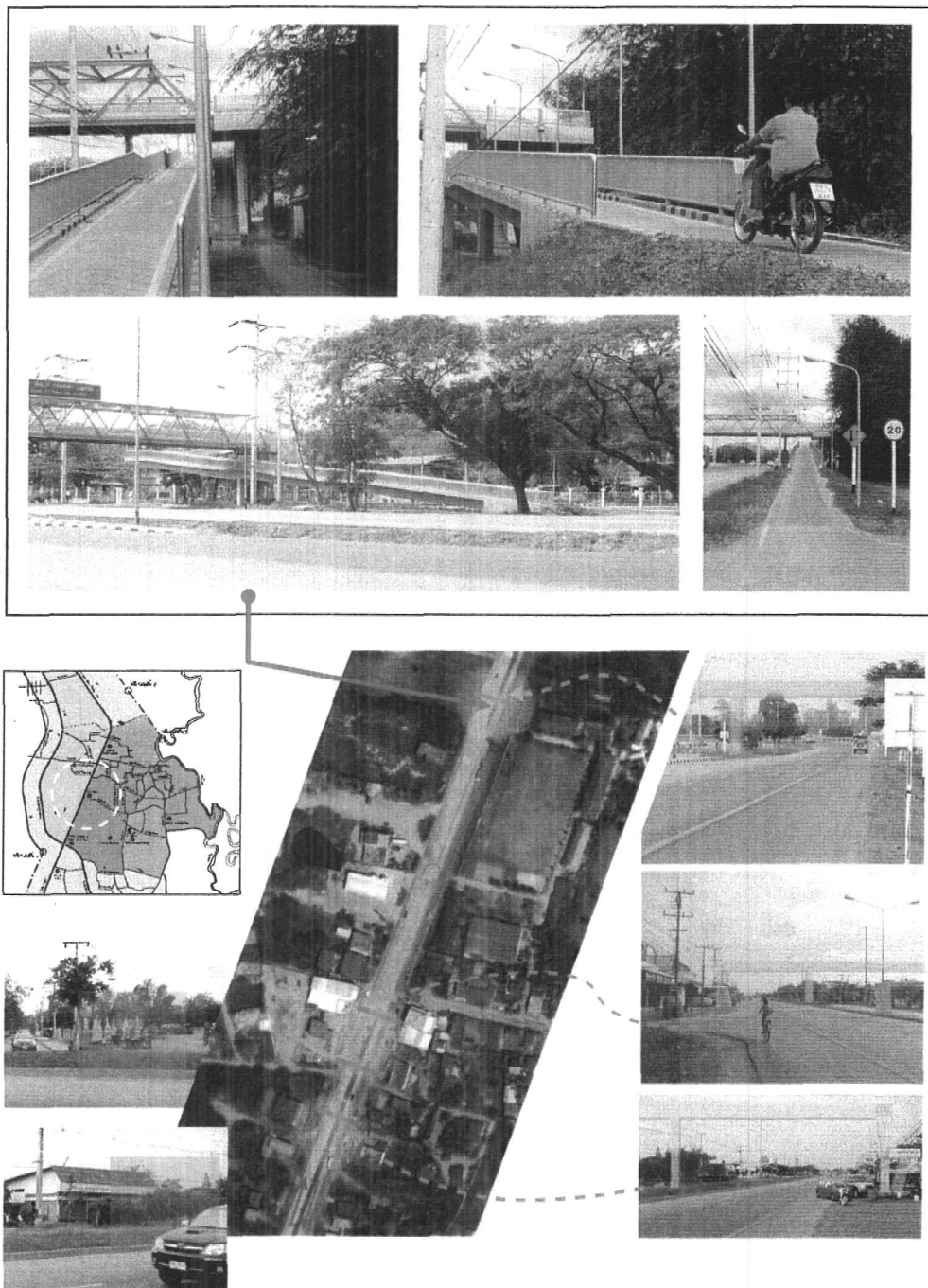

จากภาพที่ 6.11 การจัดเส้นทางหลักสำหรับรถบริการที่คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางได้อย่างทั่วถึง มีเส้นทางผ่านจุดสำคัญดังนี้ 1) เริ่มต้นที่จุดจอดรถโดยสารบริเวณสะพานลอยที่ย่านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ 2) โรงเรียนบ้านด่านเกวียน เข้าสู่ย่านพักอาศัยและแหล่ง

ผลิตเครื่องปั้นดินเผา 3) วัดด่านเกวียน 4) ศูนย์สุขภาพชุมชน 5) ย่านครัวเรือนสาธิตและศูนย์การเรียนรู้ 6) โรงเรียนอนุบาลเอราวัณ 7) ถนนเลียบคลองชลประทานและแหล่งโรงงานผลิตเครื่องปั้นดินเผา 8) วกกกลับเข้าสู่พื้นที่ย่านจำหน่ายผลิตภัณฑ์

ภาพที่ 6.12

บริเวณที่เหมาะสมในการสร้างสะพานข้าม เพื่อเชื่อมโยงชุมชนและสร้างความปลอดภัย

6.2.3 แนวทางการส่งเสริมเอกลักษณ์ของชุมชน

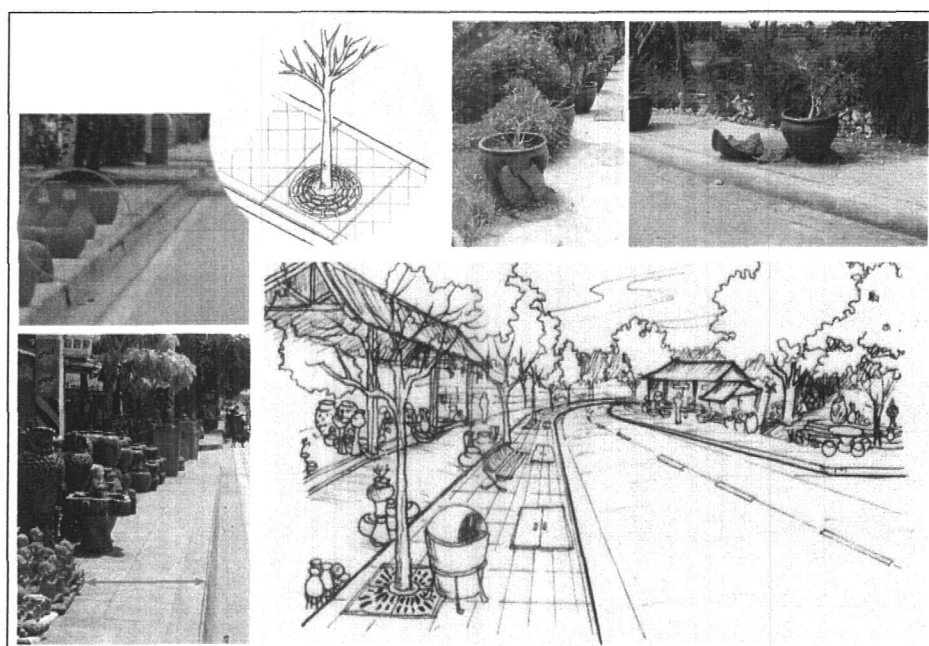
1. ส่งเสริมจุดเด่นบรรยากาศความร่มรื่นให้มีทั่วชุมชน โดยเน้นปลูกต้นไม้ยืนต้นที่ให้ร่มเงาริมทาง ถนนเส้นหลักของชุมชนควรปลูกต้นไม้ที่ช่วยสร้างความน่าประทับใจ และมีเอกลักษณ์ให้ชุมชน เช่น ปลูกไม้ดอกที่มีสีเดียวกัน ออกดอกสวยงามพร้อมกันตลอดแนวถนน ให้เกิดความน่าอยู่ และส่งเสริมการท่องเที่ยว

2. ตัดแต่งศิลปะสาธารณะที่แสดงออกภูมิปัญญาท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ตามริมถนน และบริเวณสาธารณะต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อเกิดความจรรโลงใจ และภาคภูมิใจในท้องถิ่น ปรับปรุงระยะถอยร่น และทางเท้าให้มีความสะดวกไม่กีดขวางการเดิน (ดังภาพที่ 6.13)

3. เน้นเอกลักษณ์ของบรรยากาศโดยรวมของชุมชน โดยส่งเสริมให้บ้านเรือนสิ่งปลูกสร้างในชุมชนตกแต่งโดยใช้วัสดุที่มี หรือผลิตได้ในท้องถิ่น เช่น กระเบื้องดินเผา หินทรายเทียม หรือส่งเสริมให้ ชี้อาคารที่มีสีแดงอมส้มอ่อน ๆ หรือสีน้ำตาล ซึ่งเป็นสีของเครื่องปั้นดินเผา และปรับปรุงศาลาริมทาง และสะพานลอยริมทางหลวงให้มีเอกลักษณ์และประชาสัมพันธ์ (ดังภาพที่ 6.14 และ 6.15)

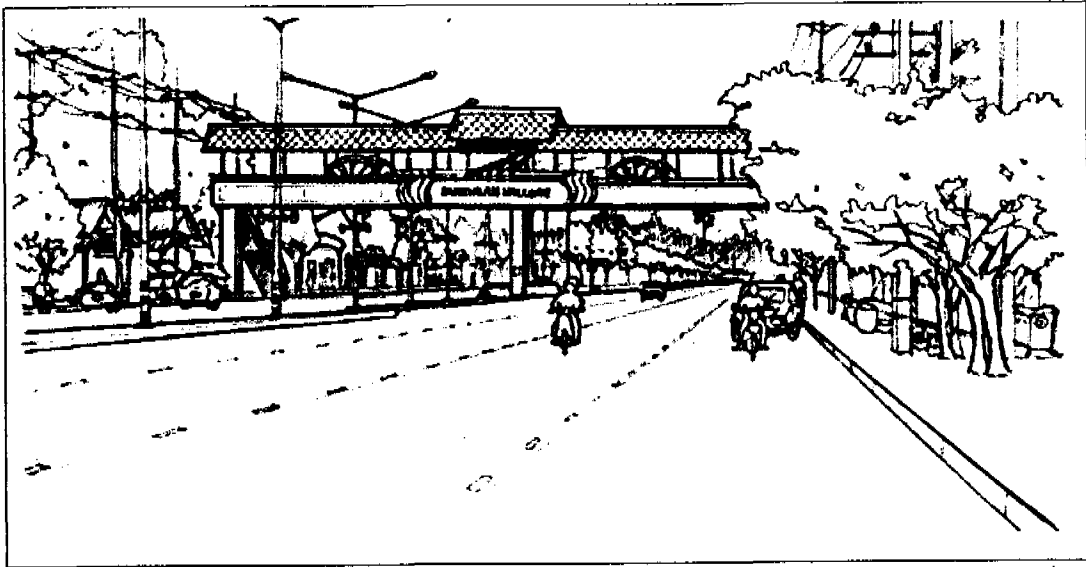
ภาพที่ 6.13

แนวทางการจัดพื้นที่ริมทางเท้าให้มีระยะถอยร่นสำหรับวางผลิตภัณฑ์

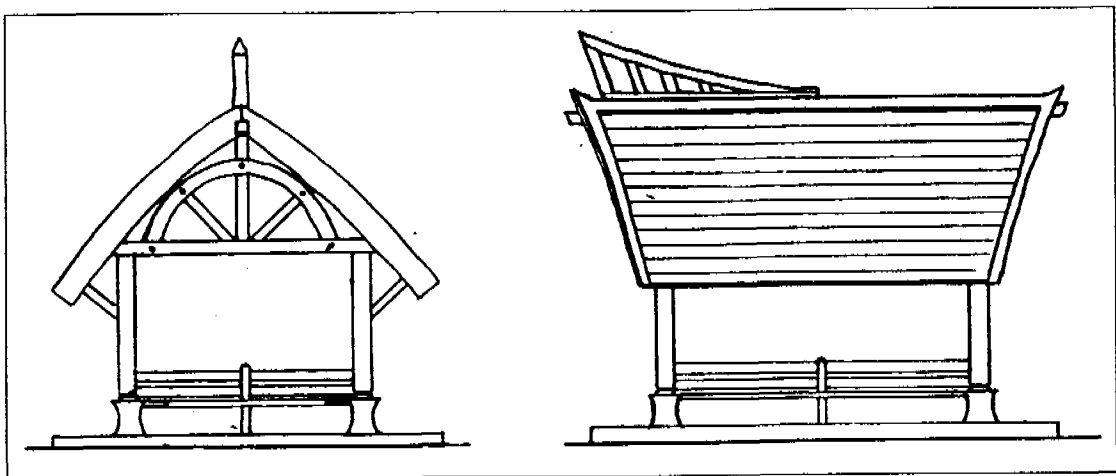
ภาพที่ 6.14

การสร้างการประชาสัมพันธ์รับรู้การเข้าสู่พื้นที่ของชุมชน

ภาพที่ 6.15

ศาลาริมทางหลวงที่เสริมสร้างเอกลักษณ์ให้ชุมชน

จากภาพที่ 6.14 และ 6.15 ศาลาริมทางและสะพานลอยในพื้นที่ชุมชน เป็นองค์ประกอบหนึ่งที่อยู่สัญจรผ่านพื้นที่ชุมชนสามารถสังเกตเห็นได้ง่าย การออกแบบควรมีเอกลักษณ์ที่ซ่อนความหมายความเป็นท้องถิ่น สามารถช่วยประชาสัมพันธ์เสริมสร้างการรับรู้ความแตกต่างของพื้นที่ เห็นความโดดเด่นของศิลปะหรือความเป็นมาในชุมชน อีกทั้งช่วยให้ผู้อยู่อาศัยเกิดความภาคภูมิใจมีจิตสำนึกหวงแหน รักษาพัฒนาทุนทางภูมิปัญญาของตนเอง

6.3 ข้อเสนอแนะการวิจัย

6.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

หน่วยงานที่สนับสนุนพัฒนาโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ควรลดบทบาทของงานมหกรรมจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่เน้นการรวบรวมผลิตภัณฑ์จากทุกชุมชนมาจัดจำหน่ายในเมืองใหญ่ เพราะกิจการดังกล่าวเกิดช่องว่างด้านรายได้ที่อาจตกอยู่ที่ผู้จัดจำหน่ายจากนอกชุมชน และคนในท้องถิ่นสูญเสียผลประโยชน์ที่ควรได้และกลายเป็นผู้รับจ้างผลิตประชาชนผู้บริโภคส่วนใหญ่ไม่เกิดแรงจูงใจในการเดินทางออกไปแสวงหาผลิตภัณฑ์ ดังนั้นควรส่งเสริมการตลาด ณ แหล่งผลิต โดยการออกกระเป๋ียบคลุมครองสิทธิบัตรให้ผลิตภัณฑ์ของชุมชนสร้างเงื่อนไขผู้มีสิทธิในการจำหน่ายต้องเป็นองค์กร หรือคนในชุมชนเท่านั้น โดยส่งเสริมการจัดตั้งการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างอำนาจในการระดมทุนและการดำเนินการทางการตลาดของตนเอง สนับสนุนการพัฒนาคนในชุมชนให้มีองค์ความรู้การบริหารจัดการ การสร้างคุณค่าของผลิตภัณฑ์ให้เกิดขึ้นครบวงจรภายในชุมชน ซึ่งจะทำให้เกิดกิจการของชุมชนที่เข้มแข็ง รายได้จากการจัดจำหน่ายและกิจกรรมท่องเที่ยวเข้าสู่ท้องถิ่นโดยตรง

6.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับชุมชน

หน่วยงานในระดับท้องถิ่น ควรสนับสนุนชุมชนในหลาย ข้อดังนี้

1. สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางการพัฒนาสถานที่และกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านโฮมทอป
2. สร้างกฎระเบียบในการอยู่อาศัยร่วมกันของคนในชุมชนเพื่อให้เกิดสิ่งแวดล้อมที่ดี ได้แก่ การจัดระเบียบทางเท้าลดปัญหาการวางสินค้าล้ำพื้นที่ เพื่อให้ผู้เดินเท้าสัญจรปลอดภัยและสะดวก ภาครัฐส่งเสริมให้ชุมชนสร้างเอกลักษณ์ของชุมชนโดยการพัฒนา สิ่งปลูกสร้างในชุมชนให้มีรูปทรง สีสรร วัสดุ ที่สอดคล้องกลมกลืนกันมีความหมายและความเป็นมาโดยสอดคล้องกับตำนานเรื่องราวชุมชน ทรัพยากร วัตถุดิบและสภาพแวดล้อม
3. ควรสนับสนุนและสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนกับองค์กรอื่น ที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อเชื่อมโยงกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการแลกเปลี่ยนการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ของแต่

ละชุมชนและจัดทำระบบสื่อความหมายเพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมชุมชนหนึ่งเกิดความรู้สึกที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวต่อในชุมชนอื่น ๆ

4. นอกจากสนับสนุนหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา ด้านเกวียนเป็นสินค้าหลักของแล้ว เพื่อให้ชุมชนสามารถพัฒนาเศรษฐกิจหลักของชุมชน ประชาชนควรสรรหาและสร้างทางเลือกของสินค้าให้มีความหลากหลาย เช่นสินค้าจากการเกษตรและอุตสาหกรรม และการบริการสถานที่ท่องเที่ยว

6.3.4. ข้อเสนอแนะของงานวิจัยในขั้นต่อไป

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ มุ่งเน้นการศึกษาและติดตามการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาหมู่บ้านโอท็อปต้นแบบและปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคที่ไม่สามารถดำเนินการตามแผนงานที่วางไว้ได้ตลอดจน ตลอดจนการหาแนวทางการสร้างความเชื่อมโยงกิจกรรมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมเป็นหลักเพื่อให้เกิดการพัฒนา จึงยังมิได้ศึกษาในประเด็นกลยุทธ์การพัฒนาชุมชน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจการที่เอกชนและภาครัฐเป็นหุ้นส่วน (private public partnership) เพื่อปรับปรุงและพัฒนาธุรกิจชุมชนธุรกิจ (business improvement districts: BIDs) คือการสร้างโอกาสในภาครัฐกิจประชาชนเป็นผู้นำธุรกิจเข้มแข็ง ดังนั้นในการศึกษาขั้นต่อไปควรจะทำการศึกษาแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงธุรกิจด้านเกวียนในเชิงการตลาดไปพร้อมกับการมีส่วนร่วมของประชาชน นอกจากนี้ควรจะมีการศึกษาหาแนวทางการสร้างกลยุทธ์การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนที่เข้มแข็งหรือการปลุกชุมชนให้สรสร้างและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นตนเอง